

СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ЕКИП НА ИНСТИТУТА ЗА МОДЕРНА ПОЛИТИКА

НА КЮСТЕНДИЛ – С ОБИЧ И ОМЕРЗЕНИЕ

(СОЦИОЛОГИЧЕСКО ПРОУЧВАНЕ НА ПРЕДИЗБОРНИТЕ НАГЛАСИ В
ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ – 2012)

Представителност: жители на община Кюстендил 18 + години

Извадка: квотна извадка по пол, възраст, образование и местоживееене

Реално проведени анкети: 368

Работа на терен: 21-22 април, 2012

София

2012

Основни изводи

- Данните от изследването сочат **рязък спад на избирателната активност** на предстоящите на 13-ти май избори за Общински съвет. Спадът ще е с до 30 % спрямо предишните избори. Голямата част от избирателите в Община Кюстендил, които са гласували на миналите избори, а сега заявяват, че няма да гласуват на 13. 05. 2012 са *граждански активни* – те изразяват мнение за проблемите на града, приоритетите и пътищата за постигане на положителни резултати.
- Най-сериозните проблеми на общината са свързани с **доходите на населението**. Близко половината от изследваните лица са посочили тази тема като проблем № 1 за Кюстендил. Огромната дистанция между проблема с доходите и всички останали проблеми (благоустройство – 10%, работата на общинската администрация – 9%, състоянието на уличните настилки – 8% и др.) показва, че *жителите на общината са единни* в мнението си за това какви трябва да бъдат приоритетите на местното самоуправление.
- За почти половината от избирателите е много важно бъдещите общински съветници да имат а) високо образование и б) да са хора от народа. На трето място се нарежда богатият житейски опит. Връзките с управляващите в София не са важни за повече от една трета от избирателите.
- Най-големи са групите на гражданите, които смятат, че за да се подобри финансовото състояние на общината, трябва 1) да се кандидатства с проекти по европейски програми и 2) да се привлекат нови инвеститори – по една трета от анкетираните лица. Веднага след тези две мерки с 22% се нарежда и

въпросът с намаляването на корупцията в общината. Ако обаче към тези 22% добавим и мнението на гражданите, които смятат, че най-важно е Общинският съвет да започне да работи по-прозрачно (9%), то кумулативно най-много избиратели смятат, че **мерки, свързани именно с гражданския контрол и прозрачността ще доведат до увеличаване на средствата в общинския бюджет.**

- В ситуация на намалена избирателна активност най-малък е дялът на отлив на избиратели от БСП, което позволява на тази партия в момента да изпреварва ГЕРБ като процентен резултат. Избирателите, които заявяват, че са гласували за партия ГЕРБ на миналите избори са с около една четвърт повече от тези, които днес заявяват, че ще гласуват за ГЕРБ. Малко по-голям в сравнение с БСП и много по-малък в сравнение с ГЕРБ е отливът на избиратели от Коалиция „Кюстендил“. Но това не пречи на формацията засега да запазва първото си място. Коалицията на Гражданската мрежа за модерна политика „Осогово“ също запазва избирателите си в абсолютни стойности и това води до по-добро класиране като процентно съотношение. Единствената политическа формация към момента, която бележи осезаем ръст на привърженици е РЗС.

Гражданска активност и електорална апатия

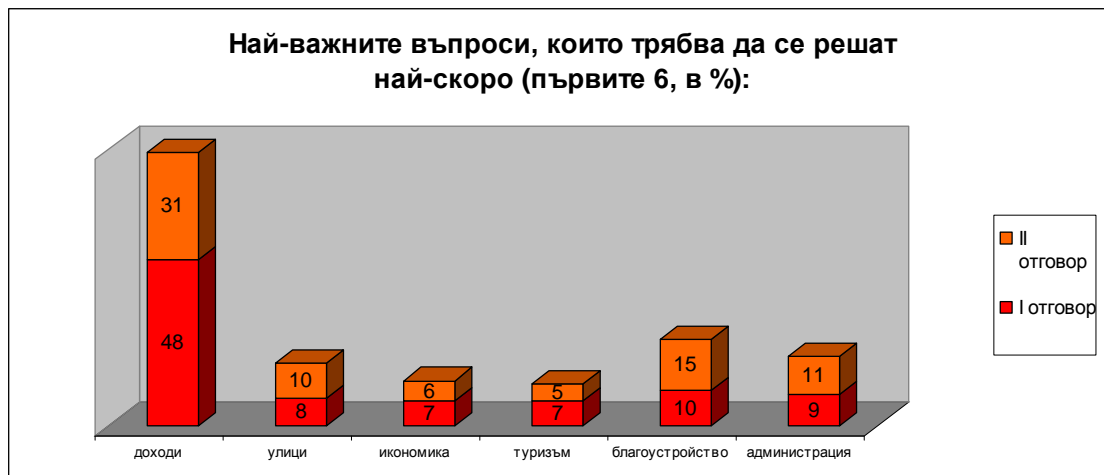
Резултатите от проведеното през периода 21-22 април социологическо проучване дават основание да се очаква **рязък спад на избирателната активност** на предстоящите на 13-ти май избори за Общински съвет в Кюстендил. Спадът ще е с до 30 % спрямо предишните местни избори от миналата година. Тези граждани, които не са гласували на миналите местни избори не възнамеряват да гласуват и сега. Парадоксалното е, че преобладаващата част от избирателите в Община Кюстендил, които са гласували на миналите избори, а сега заявяват, че няма да гласуват на 13-ти май са граждански активни – те изразяват мнение за проблемите на града, приоритетите и пътищата за постигане на положителни резултати, познават работата на кмета и общинската администрация. Тази диспропорция между гражданска активност и електорална пасивност, която изследването констатира, силно контрастира на доминиращите в страната тенденции и се нуждае от по-задълбочен анализ. *Проблемът е защо днес в Кюстендил тъкмо граждански ангажирани и политически активни избиратели, които би трябвало да са гръбнакът на гражданското общество заявяват, че няма да упражнят правото си на глас.*

Причините за открито (няма да е пресилено, ако кажем дори демонстративно) декларираната електорална аполитичност може да се коренят в липсата на ясно разбиране за това какви са проблемите на общината – ако гражданите не са наясно какви задачи трябва да реши следващият Общински съвет, то е логично да се очаква, че не биха гласували за състава на този съвет. Резултатите от изследването обаче оборват тази хипотеза – **проблемите на Кюстендил са**

идентифицирани много ясно от жителите на общината и тук няма никакви големи разминавания нито по възраст, нито по образование, местоживееене или политически пристрастия.

Проблемите на Кюстендил

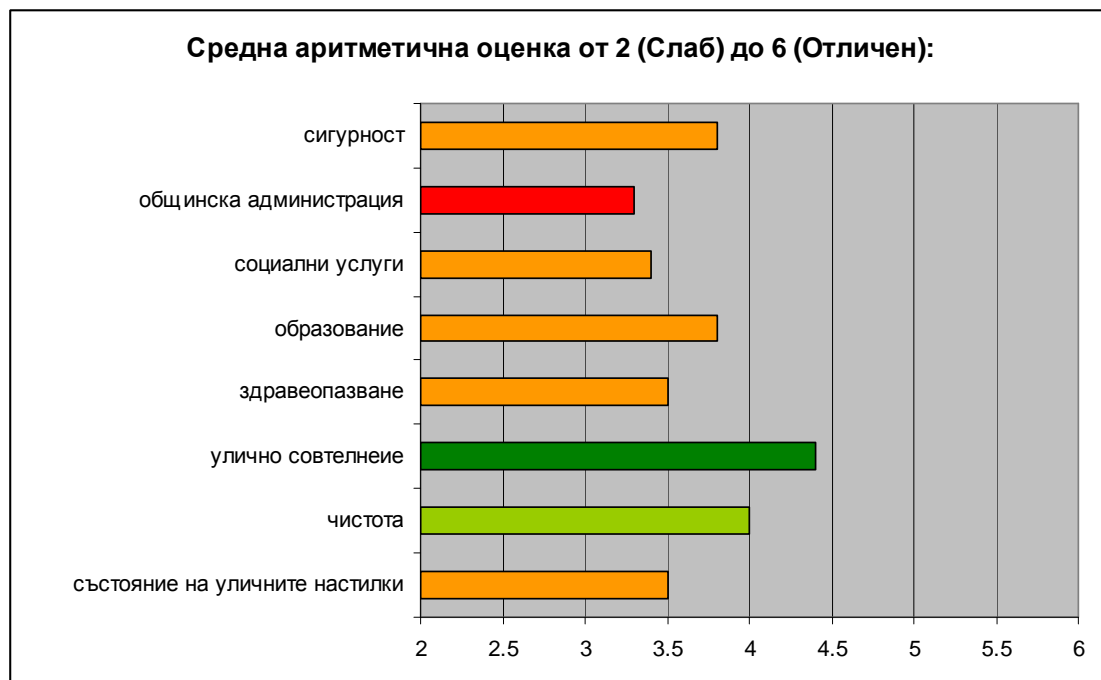
Най-сериозните проблеми на общината са свързани с доходите на населението. Близко половината от изследваните лица на открит въпрос сами са посочили тази тема като проблем номер 1 за Кюстендил. За още над една трета от анкетираниите граждани този проблем е вторият най-важен. Огромната дистанция между проблема с доходите и всички останали проблеми (като такива, свързани с благоустройството – 10%, работата на общинската администрация – 9%, състоянието на уличните настилки – 8% и др.) показва, че жителите на общината са единни в мнението си за това какви трябва да бъдат приоритетите на местното самоуправление. Важно е да се има предвид, че посочените проблеми нямат партийна окраска – привържениците на различните политически субекти са представени със съпоставими пропорции при различните проблеми. Това от една страна означава, че гражданите споделят общо виждане за проблемите, но от друга е симптом, че различните политически формации не са успели да поставят ясни разграничителни линии помежду си в рамките на предизборната кампания.

Това подреждане на актуалните приоритети се потвърждава категорично и от директен въпрос, при който анкетираните трябва да предпочетат само един от изброени пет въпроса. *90% отговарят, че най-важно е да се открият нови работни места.* Останалите десетина процента остават за работеща администрация (5%), ремонт на училища и детски градини, улици, сигурност, друго.

Ако извадим пред скоби проблемите с доходите на населението и се концентрираме върху оценката, която гражданите дават на сферите, които най-пряко са свързани с местното самоуправление, то става ясно, че *най-висока средна аритметична оценка получава уличното осветление – добър (4,3)*. С добър 4 анкетираните граждани оценяват и чистотата. Относително високи са и оценките за „сигурност” и „образование”. *На дъното на тази класация се нарежда работата на общинската администрация, която е оценена на Среден 3.3*. Малко по-висока е оценката за „социалните услуги”, които се предоставят на територията на общината.

На пръв поглед подобни са оценките, които гражданите дават и за **работата на кмета на Кюстендил**, г-н Петър Паунов. По всеки един от показателите – „работоспособност”, „ръководни умения”, „почтеност” и „човечност” – той получава средна аритметична оценка Добър 4 (незначително по-ниска оценката е само за „почтеност” – 3.8). Въпросът е, че докато при оценяването на обществените сфери

най-големите натрупвания са тъкмо между Среден 3 и Добър 4, то на практика групата на гражданите, които са дали оценка на П. Паунов Добър 4 е най-малка. Всъщност Петър Паунов *поляризира мненията* – той като общо правило получава или само много ниски, или само много високи оценки и така се стига до средна аритметична Добър 4. Кметът на Кюстендил е толкова по-популярен, колкото повече се върви от центъра към периферията на общината – най-високи са оценките му в селата и най-ниски в централната градска част. Същевременно (не)одобрението към Петър Паунов изобщо не зависи от партийните предпочитания на избирателите – сред групата на неговите поддръжници и противници пропорционално са представени гласоподаватели и на ГЕРБ, и на БСП, включително и на коалиция Кюстендил.

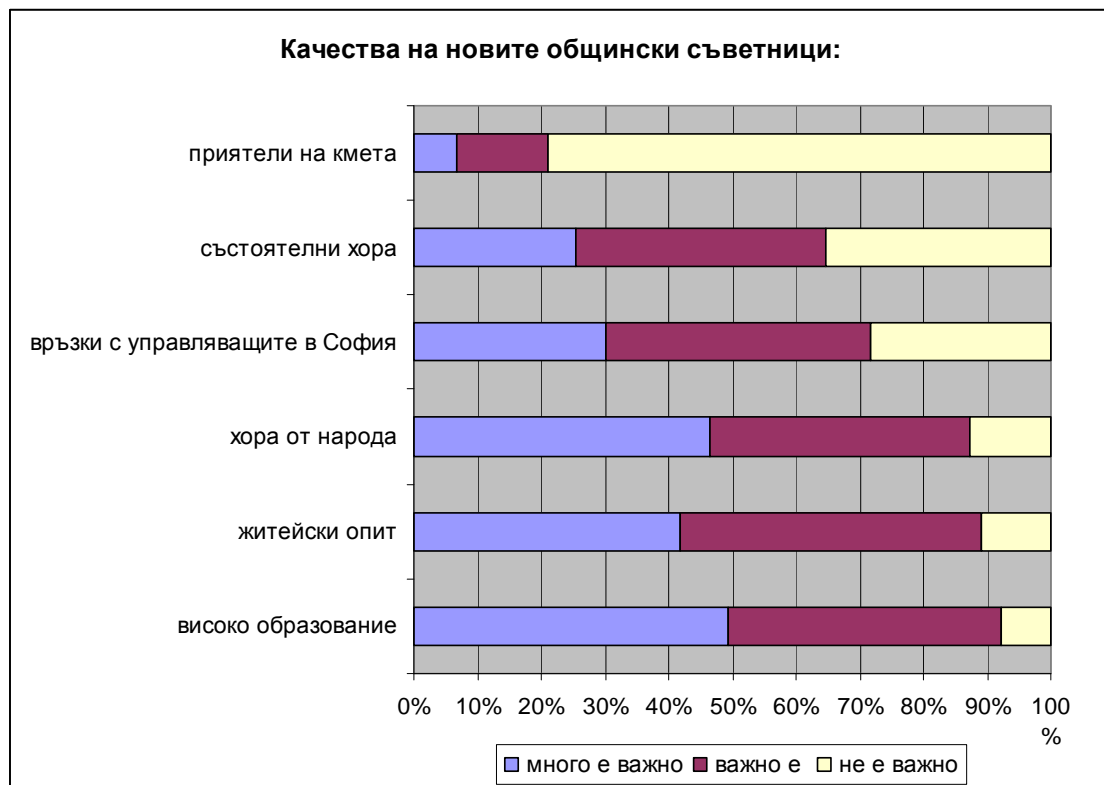
Новият общински съвет

Когато обаче става въпрос не за кмета, а за **качествата, които трябва да притежават новите членове на Общинския съвет**, които ще бъдат избрани на 13-ти май, огромната част от жителите на Община Кюстендил смятат, че *не е важно* те да бъдат приятели на кмета. Това мнение изразява дори и мнозинството от тези, които са дали високи индивидуални оценки за работата на Петър Паунов. Така че тук не става въпрос за лични предпочитания. По-скоро резултатът е индикатор, че *гражданите на Кюстендил вярват, че взаимният контрол между институциите и разделението на властите е предпоставка за добро управление.*

За почти половината от избирателите е много важно общинските съветници да имат високо образование и да са хора от народа. На трето място се нарежда богатият житейски опит. Връзките с управляващите в София не са важни за повече от една трета от избирателите, но тук има ясно открито и обясним партийен акцент –

като правило привържениците на БСП смятат, че връзките с управляващите на централно ниво не са важни, а привържениците на ГЕРБ, че са много важни.

Любопитна е и още една статистическа зависимост – колкото по-ниско е образоването на съответния респондент, толкова по-вероятно е той да смята, че следващите общински съветници трябва да имат високо образование. И обратно – високо образованите хора не смятат, че високото образование е много важно качество за един добър общински съветник.

Изискването на избиратели за кандидати, които са професионалисти с високо образование е логично от гледна точка на обстоятелството, че бъдещият Общински съвет е натоварен с очакването да работи основно за създаване на *предпоставки за откриване на нови*

работни места, привличане на инвестиции и развитие на туризма.

Още повече, че като цяло в общината доминират песимистични нагласи - едва един на всеки двама от анкетиранията лица смята, че стандартът на живот в Кюстендил като цяло се е повишил в сравнение с преди две години. Любопитно е, че на практика почти всички от тези респонденти са привърженици на партия ГЕРБ, а доходите, които повечето от тях смятат, че им стигат, за да живеят нормално са в рамките на средните за цялата община – между 500 и 700 лв. на месец. В този смисъл може да се предположи, че твърдението за повишаване на стандарта на живот през последните 2 години е по-скоро идеологическо.

Всеки пети от анкетиранията смята, че нищо не се е променило през последните две години и стандартът на живот е същият както тогава. Най-голямата група – 70% - се състои от хора, които са на мнение, че за последните две години стандартът на живот се е понижил.

Когато същият въпрос обаче е зададен не за миналите две години, а за очакванията за следващите две, се наблюдават интересни промени – точно половината от анкетиранията лица заявяват, че нещата ще си останат същите; делът на песимистите пада от 70 на 30%, а оптимистите скачат на 15%. Интересното е, че основно

привърженици на БСП и РЗС преминават от групата на крайните песимисти към подмножеството на оптимистите.

Статистическа зависимост има между песимизма/ оптимизма и оценката, която жителите на Кюстендил дават на характеристиките на общината. Най-висока е средно аритметичната оценка на географското положение на Кюстендил – Много добър 5,3. На второ и трето място с почти еднакви оценки Много добър се нареждат климатичните особености и културата. Оценката за квалификацията на работниците е Добър 4, а тази на служителите в общината Среден 3,4. Любопитното е, че тези лица, които дават висока оценка на географското положение на общината са настроени по-скоро песимистично за следващите две години. А тези, които оценяват високо традициите и културата, са по-скоро оптимисти. Вероятно гражданите, които споделят по-скоро индивидуалистични нагласи ценят в по-голяма степен културните, отколкото природните достижения на общината и изразяват характерния за индивидуалистичните идеологии оптимизъм. И за индивидуалистките, и за колективистките идеологии, обаче, основна предпоставка за развитие на общината е увеличаването на средствата в общинския бюджет.

Как могат да се увеличат **средствата в общинския бюджет**? Най-големи са групите на гражданите на Кюстендил, които смятат, че трябва *да се кандидатства с проекти* по европейски програми и *да се привлекат нови инвеститори* – по една трета от анкетираните лица. Веднага след тези две мерки с 22% се нарежда и въпросът с *намаляването на корупцията* в общината. Ако обаче към тези 22% добавим и мнението на гражданите, които смятат, че най-важно е Общинският съвет да започне да работи по-прозрачно (9%), то кумулативно **най-много избиратели смятат, че мерки, свързани**

именно с гражданския контрол и прозрачността ще доведат до увеличаване на средствата в общинския бюджет. А от там и до по-ефективни местни програми и инициативи.

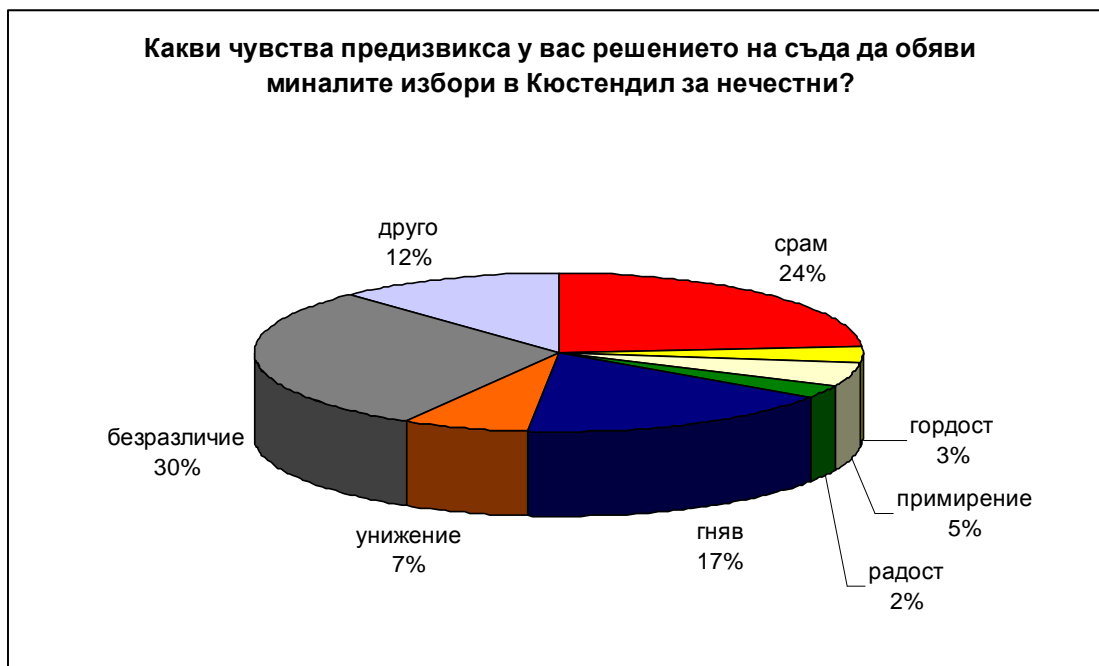
Благоприятна предпоставка за по-голяма прозрачност е обстоятелството, че много граждани (30%) търсят информация за работата на Общинския съвет през интернет, което означава, че много от добрите модерни механизми за граждански контрол биха били приложими и в Кюстендил. Тенденцията е младите и образованите хора да предпочитат интернет като канал за информация, а хората от селата – макар и да са географски отдалечени – да разчитат на разходка до Общината.

Ако се нуждаете от информация за работата на ОБС, какво ще направите (в%)

Касираните избори

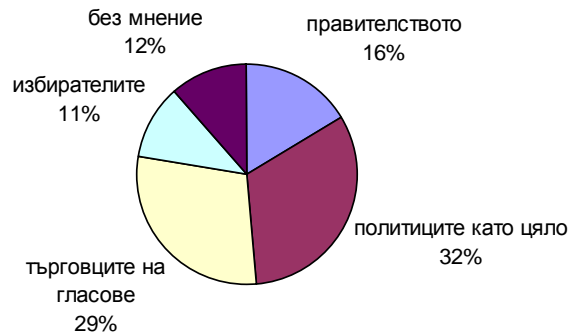
Тук стигаме и до отговора на въпроса защо граждански активни хора декларират електорална апатия. Макар и най-голям да е дялът на анкетираните лица, които заявяват, че решението на съда да касира изборите за Общински съвет в Кюстендил е посрещнато от тях с безразличие (30%), то **най-голяма част от тези, които са гласували на миналите избори, но няма да гласуват на предстоящите заявяват, че изпитват срам**. Всеки четвърти се срамува заради миналите избори, а 7 % заявяват, че изпитват унижение. 17% са гневни и тук влизат преди всичко по-млади и работещи хора. Незначителен е процентът на тези, които твърдят, че изпитват радост или гордост.

Заради кого се срамуват гражданите? Според резултатите от изследването най-много са респондентите, които смятат, че вината за нечестните избори е на политиците като цяло (32%). Веднага след това се нареждат търговците на гласове с 30%. Всеки десети смята, че виновни са си самите избиратели. 16% - най-вече привърженици на БСП – настояват, че вината е на правителството.

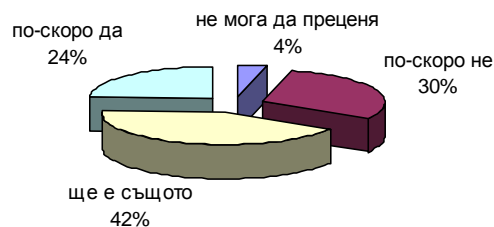
Макар и да няма силна статистическа зависимост, все пак се наблюдава тенденция хората без работа в момента на анкетирането да са по-склонни да обвиняват самите избиратели за провалените избори, а работещите да обвиняват по-скоро търговците на гласове. Същевременно тези избиратели, които смятат че вината е у правителството са по-склонни да твърдят, че предстоящите избори също няма да са честни, докато сред тези, които смятат, че виновни са търговците на гласове преобладава мнението, че изборите на 13. 05. 2012 този път ще са честни.

Според Вас кой е най-виновен за нечестните избори през миналата година?

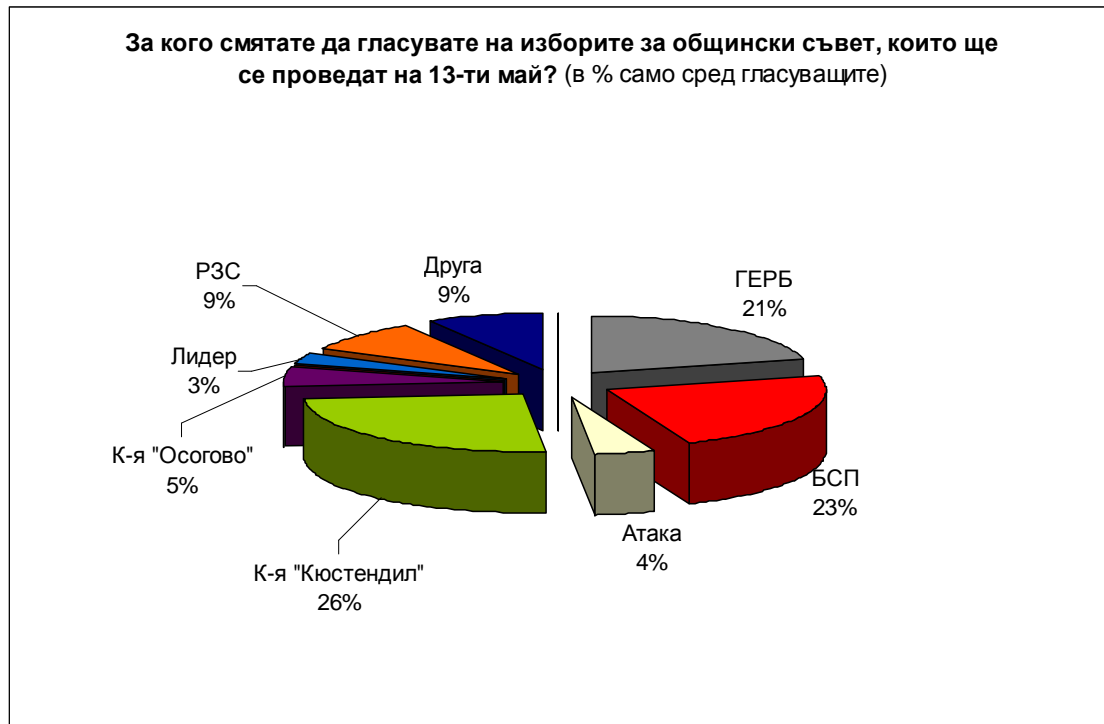

Дали нещата ще се променят следващия път? Една четвърт от анкетираните лица смятат, че изборите на 13-ти май 2012 ще са свободни и честни. Най-голям е дялът на тези, които смятат, че ще е същото както на предишните избори – 42%. Логично е към това множество да се добави и групата на тази една трета, която отговаря, че изборите по-скоро няма да са честни. Така на практика две трети от избирателите не очакват честни избори. А това не е обстоятелство, което благоприятства повишаването на избирателната активност.

Смятате ли, че изборите на 13-ти май ще бъдат свободни и честни?

Прогнозни резултати

Какви са нагласите за изборите на 13-ти май? В ситуация на намалена избирателна активност *най-малък е делът на отлив на избиратели от БСП, което позволява на тази партия в момента да изпреварва ГЕРБ*. Избирателите, които заявяват, че са гласували за партия ГЕРБ на миналите избори са с около една четвърт повече от тези, които днес заявяват, че ще гласуват за ГЕРБ. Това превръща партията във формацията с най-голям отлив на избиратели в абсолютни стойности. По-голямата част от разочарованите няма изобщо да гласуват, а другите не се преливат към конкретна политическа формация. Малко по-голям в сравнение с БСП и много по-малък в сравнение с ГЕРБ е отливът на избиратели от Коалиция „Кюстендил“. Но това не пречи на формацията засега да запазва първото си място. Коалицията на Гражданската мрежа за модерна политика „Осогово“ също запазва избирателите си в абсолютни

стойности и това води до по-добро класиране като процентно съотношение. Такова е положението и на партия Атака. Единствената политическа формация към момента, която бележи осезаем ръст на привърженици е РЗС и, ако тази тенденция се запази до изборите, това може да доведе до нарастване на резултата на партията до три пъти спрямо предишните избори.

Препоръки

- За разлика от миналия път при предстоящите на 13-ти май избори е *малко вероятно кметът да се превърне в ракета-носител*, която да даде ускорение на листа за съветници. От една страна има ясно изразено очакване от страна на гласоподавателите за граждански контрол и баланс между властите, което води дотам, че привърженици на настоящия кмет смятат, че общинският съвет не бива да е доминиран от негови приближени. От друга страна, кметът на общината категорично не се асоциира с една-единствена листа и гласоподаватели от различни формации го припознават като свой.
- Виждането на гражданите за пътищата за решаване на проблемите на общината преди всичко чрез кандидатстване с проекти по европейски програми, привличане на инвеститори и развитие на туризма налага и националния характер, който трябва да приемат предизборните кампании, за да бъдат успешни. Колкото повече дадена политическа формация успее в хода на предизборната си кампания да демонстрира, че община Кюстендил е **интегрална част от национална мрежа**, толкова по-големи са шансовете за успех на тази формация.
- Същевременно изключително важно ще е предизборните кампании да са открити, публични, видими. Да не се

- провеждат в клубове и кафенета, а **на улицата, на площада, на мегдана**, за да кореспондират с очакването на избирателите за честна кампания, а не за задкулисни сделки и машинации с резултатите.
- Броят на мобилизираните за кампанията **млади доброволци, които са се самоорганизирали за гражданско участие** може да повлияе силно на резултатите от изборите. Анализът на отворените въпроси в анкетата показва, че младите са изключителна ценност – „трябва да се повишат доходите, за да има работа за младите“; „трябва да се открие университет в града, за да се задържат младите“; „трябва да се развие туризмът, за да има бъдеще за младите” и т.н., и т.н.
 - Ако има някаква тема, която може в по-голяма степен от младежкия въпрос да повлияе на избирателната активност, това е **въпросът за изчистване на името на общината**. Тези политически активисти, които успеят чрез национални медии да защитят почтеността на кюстендилските избиратели и да предложат процедури, добри практики, воля за честни и свободни избори ще спечелят одобрението на много разочаровани и потиснати избиратели, които в момента не намират основателна причина да се разходят до урните.